

A csomagolás újrahasznosítását az EU a műanyagadó bevezetésével ösztönzi

A duális rendszer javaslata szerint a hatékonyabb hulladék újrahasznosítás céljából az ökológiai tartalom nyomatékosabb megjelenítésére kellene törekedni. Az EU a csomagolási hulladék csökkentése érdekében az újrahasznosítási illeték kiszabásáról döntött.

Tárgyszavak: duális rendszer, hulladék újrahasznosítás, EU csomagolási törvény, műanyagilleték, körforgásos gazdaság, „Grüner Punkt”

Az olaszok nemcsak a labdarúgó Európa-bajnokságon állnak az élen, a műanyagadók bevezetésével is az elsők Európában. 2022. január 1-től abban az országban, ahol virágzó citromfákról szüretelik az érett gyümölcsöt, kilogrammonként 0,45 EUR adót kell fizetni az egyszerhasználatos csomagolóanyag után. Már Spanyolországban is mérlegelik a csomagolási költség bevezetését és annak a lakosságra való áthárítását. A rendelet alapján a műanyag-csomagolás kezelésével járó plusz kiadással eredetileg a csomagolóanyagot forgalmazó vállalatot terhelik, amely azonban ezt automatikusan tovább hárítja a vásárlókra. A műanyagadóval, mint irányító, közvetítő szerep betöltésére hivatott díj bevezetésével a műanyag hulladék csökkentését, továbbá az újrahasznosított hulladékmennyiség növelését kívánják elérni.

1990-ben – a hulladéktörvény szerinti csomagolási határozat bevezetése előtt – jegyezték be az európai csomagolási rendelkezés előfutárának számító Duales System Deutschland (DSD) GmbH „Grüner Punkt” (Duales System = duális rendszer) védjegyét. A rendszer Németországban és még 23 európai országban azonosítja a sárga zsákba gyűjthető hulladékokat, használt üvegedényeket, vagy papírhulladékokat, amelyeket a csomagolási rendelet duális rendszere szerint ártalmatlanítanak vagy újrahasznosítanak. Az adott csomagolás szakszerű felügyeletére a gyártók a védjegy használati jogának megvásárlásával jogosultak.

A 2019 januárjától hatályba lépett az EU csomagolási törvény, amely az EU csomagolási hulladékokról szóló irányelvének legutóbbi, 2018-as felülvizsgálatán alapul. Mindkettő a kiterjesztett gyártói felelősség, elterjedten használt rövidítéssel EPR (Extended Producer Responsibility) alapelveire összpontosít. Ez azt jelenti, hogy a gyártók felelősek termékeik csomagolásának újrahasznosításáért. A „gyártó” szó ebben a megfogalmazásban nem csak a termék előállítójára és forgalmazójára vonatkozik, hanem magába foglalja az importőröket és a kiskereskedőket is. Németországban ugyan a duális rendszerek már törvényesen kötelezhetők a rendelet betartására, azonban a gyártók körében is bizonyos türelmi időre van szükség az ökológiai szempontból is kifogástalan csomagolás létrehozásához.

A németországi duális rendszerek közösen nyújtottak be javaslatot a VerpackG csomagolási törvény 21. paragrafusának módosítására. A kiegészítés időszerűségét indokolja, hogy a csomagolóanyag gyártók és -forgalmazók hatékonyabb ösztönzésére a reciklálhatóság és a reciklátum felhasználhatóságának növelése érdekében a licencdíjak kialakításánál – egy új jogszabály részeként – célszerű lenne az ökológiai tartalom nyomatékosabb megjelenítésére törekedni.

A német Környezetvédelmi Hivatal, Németország központi környezetvédő hatósága (Umweltbundesamt = UBA) a szabályozás hatékonyságához készített tanulmányban a törvénybe iktatandó ösztönzési kitélet a rendszer immanens problémájaként nevesítette. Ugyanezt a véleményt fogalmazta meg további tíz rendszerüzemeltető is. A gyártók a jelenlegi rendelet szerint mindaddig büntetlenül forgalmazhatnak nem újrahasznosított csomagolóanyagot a piacon, amíg ez csak minimális pénzbírsággal jár. Ezért a duális rendszerben a törvény betartásához szigorú büntetés bevezetésére van szükség, amely nem csupán műanyagilletékként funkcionál, hanem szankcionálja a piacról való kitiltást.

A rendszerüzemeltetőknek alkalmazkodniuk kell a korábbi javaslatokhoz, és az egyenrangú egyéni részvényesek érdekeit is képviselő közös megoldás létrehozására kell törekedni. Az üzemeltetők számára azok a modellek jelentenek problémát, amelyek nem az összes csomagolóanyagot tartalmazzák. A forgalmazók közvetlenül az ilyen rendszerekből profitálnak. Csupán a jelentős mértékben recikálható csomagolások mentesülhetnek a frakcióként felszámított erős pótdíjazás terhe alól. A versenysemlegesség biztosításához a támogatásra érdemes projektek hitelesítése és ellenőrzése a jövő forgatókönyve alapján az egyik versenysemleges grémium (például a Szövetségi Környezetvédelmi Minisztérium, vagy a Csomagolási Nyilvántartó Központi Iroda – ZSVR) döntése alapján történik.

A duális rendszerek versenysemleges piacának megőrzése érdekében a **Duales System Holding** (Köln) 2021 májusában a megfizethető árak megtartása céljából mintegy 50 munkahely megszüntetését jelentette be. A nagy licencvásárló vevők leépítése után a duális rendszerekben a könnyűcsomagolások (Leichtverpackungen = LVP Fraktion) térhódítása kezdődött el, amely 2021 második negyedévében már a csomagolás felülvizsgálat 15,7%-át hódította meg. A duális rendszerek piacán az ír csomagolási konszern **Smurfit Kappa** (Dublin) leányvállalataként megjelent **Recycling Dual** (Mönchengladbach) pedig Németország teljes területén zöld jelzést adott a háztartási csomagolások visszavételéhez. Az ír cég Európa hullámkarton és tömörkarton csomagoló anyagának vezető képviselőjeként a duális rendszerek megújításával a csomagolóanyagok körforgásos gazdaságban való szerepvállalásához teljes mértékben a saját elképzeléseit fogja képviselni.

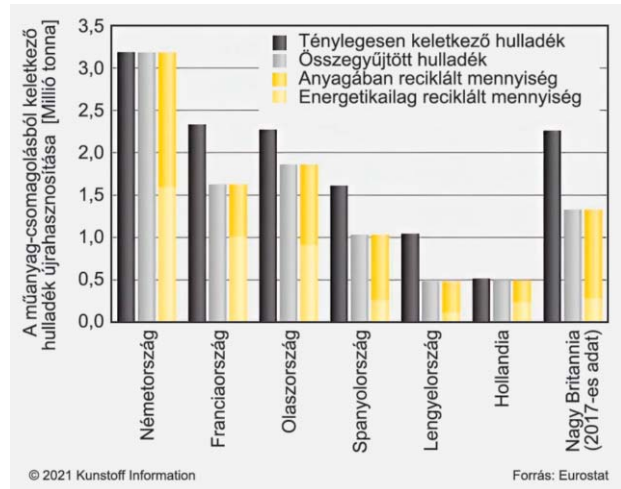
A német műanyagiparban fokozott nyugtalanságot váltott ki az EU 2021. január elsejétől bevezetett „EU-műanyagadó” címen elhíresült rendelete. A szövetségi kormány az aggodalmaskodásra reagálva hangsúlyozta, hogy csupán a csomagolási hulladék csökkentésének ösztönzésére bevezetendő illeték kiszabásáról van szó. Az EU tagállamai a megszabott díj EU közös kasszába való rendszeres befizetésével a műanyag-csomagolóanyag környezetkárosító hatásának csökkentése érdekében lényegében hozzájárulnak az EU körforgásos gazdaság megteremtéséhez.

Megközelítő becslések szerint az EU tagállamok által befizetendő műanyagadó 800 EUR/tonna hulladék, évi szinten 6–8 milliárd EUR összegre rúg, amelyből Németországot 1,37 milliárd EUR terheli. Ez az érték a nem reciklált műanyag hulladékok mennyisége után kiírt büntetés. Az Eurostat tájékoztatása alapján 2018-ban Németországban összesen 3,235 millió tonna műanyag hulladék keletkezett, amelyből 1,52 millió tonnát újra feldolgoztak, tehát 1,71 millió tonna nem reciklált hulladékra szabható ki szankció, amely évi szinten pontosan 1,37 milliárd EUR illetéket tesz ki.

A műanyag hulladék újrahasznosítási kvóta kritikus pontja

A műanyag hulladék újrahasznosítási kvóta szerint a hulladék ártalmatlanítása során a hulladékból ténylegesen újrahasznosított anyagok vagy értékes anyagok aránya a fontos. Annak eldöntésére,

hogy a műanyag-csomagolóanyag hulladék újrahasznosítottak számít-e vagy nem, a Brüsszeli Hivatal jogosult. Az Európai Bizottság közös tanácskozásán 2019. június 7-én hozott 2019/1004 számú, a műanyagadó alapjául szolgáló végrehajtó határozatában fektették le Németországnak az EU részére fizetendő illeték összegét. A kirótt büntetés összegét nem a „Grüner Punkt” védjeggyel ellátott műanyag-hulladék tömege után szabták ki, hanem a tényleges reciklási technológiai folyamatban regisztrált hulladék mennyisége alapján határozták meg. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a nem újrahasznosított csomagolóanyag mennyisége az EU Bizottság kalkulálása szerint a korábban felszámított tétellel szemben akár 25%-ot is emelkedhet. Az 1. ábrán az Eurostat 2018 évi adatok alapján ábrázolt műanyag-csomagolási hulladék mennyiségének és újrahasznosításának összehasonlítása látható az EU 7 tagállamában.

1. ábra. A műanyag-csomagolásból keletkező hulladék újrahasznosítása a duális rendszer szerint regisztrált és a reciklási technológiai adatok alapján az EU 7 tagállamában.

Összeállította: Dr. Pásztor Mária

Verpackungsrecycling, 24.06.2021.KI

Kunststoffsteuer, 18.06.2021. KI